

Кримінологічна характеристика статевої злочинності

Каріна Цирин

здобувач вищої освіти

ОКР «Бакалавр», «Право»,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

У комплексі невід'ємних прав і свобод людини і громадянина важливе місце займає статеві свобода. Всебічне забезпечення статевої недоторканості вважається виміром цивілізаційної зрілості суспільства, його здатності створити умови для гармонійного розвитку підростаючого покоління.

У сучасних умовах Україна переживає цілий ряд соціальних, політичних і правових змін. І, незважаючи на це, держава повинна забезпечувати, охороняти і захищати права, свободи та інтереси своїх громадян.

Серед злочинів проти особистості, статеві злочини, що посягають на статеву свободу або статеву недоторканість, а також на гідність, психічне та фізичне здоров'я людини, є найнебезпечнішими. Кількість зареєстрованих злочинів цього виду є відносно стабільною, проте динаміка насильницької злочинності має тенденцію до зростання. Аналізуючи цей факт, вважаємо, що злочини у сфері сексуальних відносин швидко переходять у сферу латентності [1, с. 14].

Безпосереднім виконавцем найпоширеніших статевих злочинів, а саме: зґвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом, може бути особа як чоловічої, так і жіночої статі. Тож, важливого значення набуває розгляд особливостей поведінки жінок та чоловіків, що вчинили статевий злочин.

Варто наголосити, що підвищену суспільну небезпеку становлять статеві злочини проти неповнолітніх. Це обумовлюється перш за все їх об'єктом-статевою недоторканістю. Крім цього, часто завдається шкода психічному та фізичному здоров'ю неповнолітніх. Внаслідок вчинення цих злочинів нерідко у потерпілих можуть формуватися неправильні, з моральної точки зору, уявлення про сексуальні стосунки, а згодом-і деформації особистості. Це, у свою чергу, може призвести до поповнення такими особами рядів статевих злочинців.

Динаміка зґвалтувань на пострадянському просторі не вкладається в русло загальної тенденції зростання злочинного насильства (починаючи з 1990 року їх кількість незмінно знижувалась), специфічною природою та механізмами цих сексуальних злочинів та їх більшою, порівняно з іншими насильницькими посяганнями, автономністю від зовнішніх соціальних умов, хоча останні можуть впливати на рівень цих злочинів, наприклад, сприяючи їм, якщо неефективно працюють правоохоронні органи. До того ж, зниження рівня цих злочинів можна пояснити тим, що за останнє десятиріччя з'явилося більше можливостей, ніж раніше, впливати на потерпілих, залякуючи або підкупаючи їх [2, с. 17].

Аналізуючи просторовий та часовий фактори злочинів в сфері сексуальних відносин, уявляється, що рівень цих злочинів в містах та сільській місцевості в перерахуванні на одне й те саме число мешканців і в абсолютному вираженні

майже рівний. Це говорить про майже однакову інтенсивність і в місті і в селищі всього комплексу явищ, що обумовлюють їх вчинення. Щодо згвалтування та задоволення статевої пристрасті неприродним способом відмічається, що в місті частіше нападають на самотніх незнайомих жінок.

Найпоширенішими мотивами сексуального насильства є: хуліганський, задоволення статевої пристрасті, мотив самоствердження, інші мають індивідуальний, як правило пов'язаний з особистими відчуттями винного, мотив. Але слід зазначити, що поведінка людини завжди є полімотивною, а статевий злочин за своєю природою тісно пов'язаний з біологічними потребами людини в сфері сексуальності, хоча відображена мотивація і свідчить перш за все про прагнення встановити або довести свою владу над жертвою, бажання принизити її [3, с. 213].

Сексуальними вбивствами ми перш за все вважаємо вбивства, поєднані із згвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом. Очевидно також, що сексуальними можна вважати вбивства, які супроводжуються різними маніпуляціями сексуального спрямування (часто садистичного характеру). Вони можуть скоюватися з метою приховати статевий злочин (розбещення). Однак, очевидно, що такі дії мають однакову природу.

Досліджень проблем причинності в кримінології наголошують, що злочинна поведінка, як і будь-яка інша, підпорядковується закону причинності. Злочинна сексуальна поведінка особи теж має об'єктивні та суб'єктивні причини. Крім того, для цих злочинів характерним є особливий комплекс умов, що теж впливають на поведінку злочинця. Важливим елементом цього механізму є і особлива специфіка причинних зв'язків по відношенню до сексуального насильства.

Отже, демократичні перетворення в державі не усунули проблем, пов'язаних з недоліками у вихованні, соціалізації осіб, винних у статевому злочині, а також із загальним падінням моральності суспільства та поширенням недовіри до правоохоронних органів, що навіть поглибились. Ці та інші аспекти безпосередньо пов'язані з причинами та умовами статевого злочинів. Майже відсутні наукові розробки присвячені детермінантам злочинності в сфері сексуальних відносин, які існують в сучасному українському суспільстві. Тому нагальною проблемою є виявлення повного спектру причин та умов цієї злочинності, що повинно бути підґрунтям для створення системи запобіжного впливу. Шляхи вирішення цієї проблеми можуть бути різні. Це: детальний аналіз літератури по даній проблемі, вивчення кримінальних справ, опитування засуджених, а також працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: Статева свобода; статеві недоторканість; статеві злочини; сексуальні вбивства.

Список використаних джерел

- 1. Лукаш А. С. Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та їх попередження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / А. С. Лукаш.-Харків, 2017.-19 с.*
- 2. Оболенцев В. Ф. Актуальні проблеми латентної злочинності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В. Ф.Оболенцев.-Харків, 2011.-19 с.*
- 3. Кримінологічна віктимологія: Навчальний посібник / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Василевич В. В. та ін.; За заг. ред. проф. О. М. Джужі.-К.: Атіка, 2007.-352с.*